

על השמחה האמיתית של סוכות ועל אוניברסליזם מפוקפק

זוכים אנו שוב לפריסת סוכת שלומו של הקב"ה עלינו בימי שמחה עילאית מיחודת זו של ימי המועד הקרוי דוקא 'החג'. אך לצד שמחה גדולה זו, ובמיוחד לה אנו זוכים כיום לשמוח אותה בארץ קודשנו, באים ענני חוסר כבוד ומעיבים עליה מעט. אין ספק שמדובר בהתעוררות שת עם הארצות הבאה להזמין תיקון עולם, תיקון אמיתי והטהרות עמוקה יותר.

על איזה עבים אני מדבר? ובכן, על אותה 'סימפוניה' מחרשת אוזניים, יצירה יש מאין ארצי-ישראלית מודרנית, לפיה מקריבים שבעים פרים בסוכות בשביל הגויים, בשם איזה אוניברסליזם ברבע גרוש, חיקוי חיוור ואומלל של שנים עשר שליחי אותו האיש ח"ו, והתזמורת המנגנת בחריקותיה המחרישות אוזניים הופכת את ממלכת כהנים ח"ו לממלכת 'שמיים'. שבעים פרים 'בשביל' הגויים, זוהי הפיכת עמנו, עם הקודש, למשרתי העמים! אין אוזן ישראלית בריאה המסוגלת לשמוע זיופים כאלה, ולכן מן הראוי להכניס מעט סדר ברעיונות העומדים בבסיס חג הסוכות. לשם כך עלינו להכיר את המדרש אשר בילוק"ש (פר' אמור רמז תרנג) 'אמר רבי פנחס וגו' אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, היו עושים את הסוכות ודריים בתוכה ז' ימים כדי שתהיו נזכרין הנסים שעשיתי לכם במדבר. ואף על פי שאתם עושין את הסוכה, אין אתם גומלין לי, אלא פורעין לי, שנאמר כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, ועוד אמרתי לכם שתקחו את הלולב ותנענעו לפני, ואף על פי שאתם עושין כן, אין אתם גומלין לי אלא פורעין לי. למה? שבשעה שהוצאתי אתכם ממצרים, עשיתי את ההרים לנענע לפניכם, שנאמר ההרים רקדו כאילים, ואף לעתיד לבא כן אני עושה לכם הה"ד ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל עצי השדה ימחאו כף. אמר רבי אליעזר בר מרוס למה אנו עושין סוכה אחר יום הכפורים [לומר לך שכן] אתה מוצא בראש השנה יושב הקדוש ברוך הוא בדין על באי העולם וביום הכפורים הוא חותם את הדין שמה יצא דינן של ישראל לגלות ועל ידי כן עושין סוכה וגולין מבתיהן לסוכה והקב"ה מעלה עליהן כאלו גלו לבבל שנאמר חולי וגוחי בת ציון כילודה כי עתה תצאי מקריה ושכנת בשדה ובאת עד בבל שם תנצלי שם יגאלך ה' מכף אויבך'.

אבל בנוגע לשבעים פרים התמונה היא ההיפך הגמור מזו המצויירת על ידי צעירים החושבים עצמם גדולי תרונה, אפרוחים שזה עתה פקחו עיניהם על עולם, המעמידים את עצמם כסמכויות על ברוחניות, ופעם נוספת בהעדר שימוש תלמידי חכמים, בודים מליבם היפך כוונת ה' וכוונות עבידיו הנביאים והחכמים. קודם כל אין זה נכון שאנו מקריבים שבעים פרים בסוכות, משום שאנו מקריבים שבעים ואחד פרים (כולל עצרת), והאחד הנוסף הזה הוא כנגד ישראל, ומשום מה ממנו מתעלמים בגאון כל אותם דרדקי, יפי נפש שלא מצאו כל עיסוק ראוי אלא לטפל בגויי הארץ, ולדאוג להם ולרווחתם הרוחנית!

ואותו אחד מיוחד, הוא דוקא כנגד ראש הסנהדרין כדעת חכמים, שהלכה כמותם (ראה מס' סנהדרין).

ולגבי מטרת הקרבנות של אותם שבעים פרים, כבר במאמרים רבים בנידון (בין היתר בהוש"ר תשס"ב) הארכנו להוכיח שלא היו נקריבים 'בשביל' הגויים, אלא אדרבא ואדרבא היו נקריבים 'בגלל' הגויים, זאת אומרת כדי למנוע מהגויים להרוס את העולם, כמפורש מדרשיהם ז"ל, כגון בשיר השירים רבה (פר' א-ב) 'עיניך יונים, עיניך הן סנהדרין שהם עינים לעדה הה"ד (במדבר טו) והיה אם מעיני העדה, רמ"ח איברים יש באדם, וכלם אינן הולכים וחוזרים אלא אחר העינים, כך אין ישראל יכולין לעשות דבר חוץ מסנהדרין שלהם, יונים, מה היונה הזאת תמה, כך ישראל נאים בהילוכן כשהן עולין לפעמי רגלים, מה יונה זאת מצויינת, כך ישראל מצויינת בתגלחת במילה בציצית, מה יונה זו צנועה, כך ישראל צנועים, מה יונה זו פושטת צוארה לשחיטה, כך ישראל, שנאמר (תהלים מ"ד) כי עליך הורגנו כל היום, מה יונה זו מכפרת על העונות, כך ישראל מכפרים על האומות, שכל אותן שבעים פרים שמקריבים בחג כנגד שבעים אומות שלא יצדה העולם מהם, הה"ד (תהלים קט) תחת אהבתי ישטונני ואני תפלה, או עוד באיכה רבה (וילנא, פר' א ד"ה כג אזכרה נגינת) 'א"ר ברכיה כמה דאת אמר (בראשית ט"ו) ויוצא אותו החוצה, בכה, בוכה ומבכה שמים וארץ עמה, הלא הוא דכתיב (יואל ב') שמש וירח קדרו, בכו, בוכה ומבכה הרים וגבעות עמה הדא הוא דכתיב (ירמיה ד') ראיתי את ההרים וגו', בכה, בוכה ומבכה שבעים אומות עמה, א"ר פנחס אותם שבעים פרים שהיו ישראל מקריבין בחג כנגד שבעים אומות הם כדי שלא יצדה העולם מהם'. וכל זה מוכח מאותה אגדה אשר במסכת עבודה זרה (ג:), שם תיארו רבותינו את בעיטת הגויים בסוכה.

עבודת הקרבנות האלה היא אם כן טיהור העולם מכל ההשפעות השליליות של העמים, טיהור מכל טומאה הנוגדת קדושת ישראל, קדושת מעשיהם, קדושת תורתם ועוד. וכבר ביטא דברים כמעט זהים לדברי אלה הרא"ה קוק זצ"ל במכתבו לבנו זצ"ל: 'ובאים אנו בחג האסיף, בירח האייתנים, במועד הגבורות גבורות הגשמים ועוז הרוח, הכבדת האכף (עפ"י איוב לג, ז) של הטבע הסתוי ההולך וממשמש לבוא, ואנו מתקרבים אל הטבע. יושבים בסוכה, נאחזים באגודת נטעים רעננים, שמחים בשמחת המים, בשמחת הרויה הטבעית בברכת ד' על היקום, ההולכת במעגל המוגבל אשר בחוקי הברזל של הטבע. חודרים אנו גם בטבעיותה של האנושיות, בהכרח החמרנות שלה, בצורך שבעים אומות (סוכה נה, ב) אשר חלק ד' אותם לכל צבא השמים (עפ"י דברים ד, יט ורמב"ן שם), ועל כל אנו מטיביעים את הוד הקודש שממעל לכל טבע, את חינו והדרו בתוך עומק הטבע, בתוך הלב הבשרי, בתוך הגויה החמרנית הגדולה, בתוך הטבע הגס הארצי, בתוך הארץ המקולקלת, האדמה אשר אררה ד' (בראשית ה, כט). במעמקי החושך אנו מאירים באבוקות אורנו, והננו ששים ושמחים בגאון ד' גם בעוד אשר החושך הוא כ"כ עב ומגושם. כי בחושך ד' אור לי (מיכה ז, ח), ואורי וישעי (תהילים כז, א) צור לבבי וחלקי (שם עג, כו) שמחתי וגילי (עפ"י תהילים לב, יא) צור עולמי (ישעיה כו, ד), שדי בשמחת היותו, יפעת זיוו וקדושת תפארתו, לכל בריה (רש"י, בראשית יז, א; זוהר, במדבר,

ריט, ב; גבורות ד' למהר"ל פי"ז). ואשרנו שאנו מכירים את אשרנו, אשרנו שאנו שמחים במתת גורלנו, אשרנו שאנו שואבים בכל יום ויום, בכל שעה ושעה, ממעיני ישועות העולמים. והעולמים הולכים ונושעים, והנשמות הולכות ומשתלמות, הולכות ומתמלאות מפגימותיהן, ואנו מלאים עוז וחדוה מפעולותינו שאנו פועלים עם אל, ובת קול עתידה להיות מפוצצת בראשי ההרים ואומרת כל מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו'.
ואם מאן דהו אינו מבין עוד, ישאר לו לשוב ולחבוש ספסלי בית המדרש, אולי תהיה לו תקווה באחריתו.

בברכת חג שמח בסוכת שלום – למרות הביקורת – כי ביקורת זו אינה אלא תיקון אמיתי לטובת כלל עמנו, הבאה מתוך אהבתה ודאגה לעתידו הנפלא על אדמת קודשו.